

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عاشورا شکوه عزّت و افتخار

مهدی نیکخو

۱۳۸۴

نیکخو، مهدی، ۱۳۳۵ -

عاشورا، شکوه عزت و افتخار / مؤلف: مهدی نیکخو - قم: دارالثقلین، ۱۳۸۳.

۳۰۴ ص.

ISBN : 964-8151-15-6

۲۴۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱- واقعه کربلا، ۶۱ ق. ۲- واقعه کربلا، ۶۱ ق. ... علل. ۳- واقعه کربلا، ۶۱ ق. ... تأثیر.

۴- عاشورا. ۵- حسین بن علی علیه السلام، امام سوم، ۶۱-۴ ق. الف. عنوان.

۲۹۷/۹۵۳۴

BP ۴۱/۵۱/۹۷

۸۳-۱۹۳۴ م

کتابخانه ملی ایران

مؤسسه انتشارات دارالثقلین

دار الثقلین

قم - خیابان صفائیه - کوچه ۲۴ - پلاک ۶۵

تلفن: ۷۷۳۲۹۹۳؛ تلفاکس: ۷۷۳۱۲۶۳

نام کتاب: عاشورا، شکوه عزت و افتخار

مؤلف: مهدی نیکخو

ناشر: دارالثقلین - قم

حروفچینی: سجّاد

تاریخ چاپ اول: ۱۳۸۴

قطع و صفحه: رقعی، ۳۰۴ صفحه

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: عترت - قم

ISBN 964-8151-15-6

شابک: ۹۶۴-۸۱۵۱-۱۵-۶

قیمت ۲۴۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۳	 حسین علیه السلام نیاز همیشه ما
۱۴	 روز عاشورا
۲۷	 حسین علیه السلام وارث آدم
۳۹	 حسین علیه السلام و مردم زمانه
۴۰	 ۱. زهیر بن قین، خوشبخت و سرافراز
۴۱	 ۲. عبیدالله بن حُر، سیه بخت و سرافکنده
۴۲	 ۳. عمر سعد، روسیاه دوجهان
۴۴	 مادر و همسر و هُب
۴۵	 مادر پیر عمرو بن جُنَادَة بن حَارِث
۴۶	 همسر دلاور مسلم بن عوسجه
۴۷	 فریادگر نخستین مخالفت
۵۱	 فرهنگ بالنده عاشورا
۵۹	 کربلا نمایش حقیقی مرّوت و هدایت

- عاشورا سببل عصمت و عرفان ۶۵
- حسین علیه السلام مدافع بزرگ ولایت و امامت ۷۱
- سیاست فرهنگی امویان علیه امام حسین علیه السلام ۸۳
۱. تبلیغات دشمن علیه امام علی علیه السلام ۸۴
۲. شخصیت امام حسین علیه السلام و تبلیغات علیه آن حضرت ۸۵
۳. ایجاد اختلاف و آشوب ۸۶
۴. تبلیغ جبرگرایی ۸۸
۵. خروج از دین ۹۰
۶. جهل مردم ۹۳
- شعارهای عاشورا ۹۵
- اسوه عابدان ۱۰۱
۱. بیداری شعور دینی مردم ۱۰۳
۲. محبوبیت اهل بیت و عزت بازماندگان ۱۰۵
۳. هدایت، و تعلیم و تربیت ۱۰۵
۴. محکومیت ظلم و ظالم ۱۰۶
۵. حیات اسلام و بقای شریعت ۱۰۷
- عاشورا، نقطه آغاز ۱۰۸
- ای سالار شهیدان! ۱۱۱
- عاشورا خورشیدی در تاریکی ارتجاع ۱۱۳
- حسین علیه السلام تربیت یافته خانه وحی ۱۱۷
- اسلام پس از رسول صلی الله علیه و آله و سلم ۱۲۳
- نقص های بزرگ تر ۱۳۶
- آیا مصیبتی بزرگ تر از این هست؟ ۱۳۹

منشأ کشمکش‌ها	۱۴۲
ظلم به مقام خلافت	۱۵۰
سیاست اموی‌ها، زمینه‌ساز واقعه کربلا	۱۵۲
دو شاهد	۱۵۷
سیاست ضد علوی امویان	۱۵۹
عوامل و زمینه‌های عاشورا	۱۶۳
اسلام و بنی‌امیه	۱۷۳
سیره اموی	۱۷۸
نژادپرستی و برتری‌طلبی	۱۷۸
عامل اصلی انحراف از رهبری	۱۸۷
دشمنان پیامبر، مورد احترام خلیفه	۱۸۹
عکس‌العمل عثمان در برابر مردان خدا	۱۹۰
عمار یاسر مورد غضب واقع می‌شود	۱۹۰
اباذر تبعید می‌گردد	۱۹۱
ابن مسعود مورد غضب واقع می‌شود	۱۹۱
همکاری با ستم‌گران	۱۹۱
استاندار کوفه مست به مسجد آمد!	۱۹۲
دست انتقام از آستین ملت	۱۹۲
بیت‌المال و حکومت علی علیه السلام	۱۹۴
رمز مشکلات امام علی علیه السلام	۱۹۵
صلح امام حسن علیه السلام مقدمه نهضت امام حسین علیه السلام	۱۹۷
یزید، جرثومه فساد	۱۹۹
مقایسه میان یاران امام حسن علیه السلام و یاران امام حسین علیه السلام	۲۰۲

- ۲۰۴ یاران امام حسین (ع)
- ۲۰۷ امام حسین (ع) و یزید بن معاویه
- ۲۰۸ نخستین برخورد امام حسین (ع) با حکومت یزید
- ۲۰۹ انگیزه قیام عاشورا از زبان امام حسین (ع)
- ۲۱۵ ریشه‌های تاریخی خصومت بنی‌امیه
- ۲۲۷ چرا امام حسین (ع) در مکه نماند؟
- ۲۳۹ امر به معروف و نهی از منکر در کلام امام (ع)
- ۲۴۵ عاشورا معرف بقا
- ۲۵۹ اسیران پیروز
- ۲۶۸ پیروزمندان عاشورا
- ۲۷۹ قیام سیدالشهدا (ع) در شعر فارسی
- ۲۹۱ بهره‌گیری از نهضت مقدس حسینی
- ۳۰۱ سخنی از امام (ع)
- ۳۰۴ نیایش امام حسین (ع)

مقدمه

ای حسین! ای محرم اسرار حق!
شاهد و مشهود و هم دلدار حق!
داعی حق و شرف از آن دین!
ترجمان لایق حق الیقین!
ای حسین جان! مهر جان افروز ما!
ای جهادت عزّت امروز ما!

سلام بر سرزمین پر قداست و بابرکت تر از بهشت. سلام بر کعبه
عشق که پیش از آفرینش مکه آفریده شد و تربتش به خون عاشقان الهی
آغشته گردید، تا صحیفه سرخ شهادت به بلندای ابدیت بر تارک هستی
بدرخشد و رهنمای همه آزادگان جهان باشد. سلام بر حسین علیه السلام. زهره
تابناک زهرای بتول و بر مکتب عشق او که نیم روز سرخش در
عاشورای کربلا، دانشگاهی به وسعت تاریخ و به ظرفیت همه هستی
ایجاد کرد تا طالبان زندگی با عزّت و حریت را با زلال معرفت ناب،

آشتی ابدی بخشید، و پیروان آن مکتب را در ورای قرن‌ها و گذران زمان، همچنان بر طواف بیت‌الله برتر بکشانند.

نسل حاضر، نسلی بیدار، انتخاب‌گر و آگاه است و سره را از ناسره بخوبی باز می‌شناسد. با این حال، در معرض انواع خطرهاست پس باید کوشید او را از امواج سهمگین غفلت، که شادابی، تلاش، تحرک و ایمان او را تهدید می‌کند، محافظت نموده و از کم توجهی به بنیادهای اعتقادی، اخلاقی و اجتماعی که موجبات تأثیرپذیری از القانات فرهنگی غیرخودی را در این نسل باعث می‌شود، جلوگیری کرد.

انسان به مقتضای سرشت الهی و منزلت حقیقی خویش مشتاق کمال و جمال است و به تبع همین تقاضا و اشتیاق باطنی، جس قهرمان پرستی در نفوس همه افراد بشر مشهود است و صحنه زندگی انسان میدان مانور قهرمانان گوناگون بوده است؛ قهرمان در علم، قهرمان در توانایی و قدرت، قهرمان در ایثار و شجاعت، قهرمان در جود و سخاوت و... حتی گروهی که قهرمانانی بزرگ نمی‌یابند، در قالب رمان و داستان قهرمانانی خلق می‌کنند و در عالم تخیل، آزادمردانی فداکار را در متن داستان‌ها نقش می‌دهند.

مکتب‌های انبیا و در یک کلمه دین، آنچه را بشر به عنوان قهرمان کمالات در ذهن خود می‌سازد و در عالم خیال می‌پروراند، به صورت یک واقعیت مستمر در چهره امامان و صدیقان روشن ضمیر ارائه می‌کند، چنان که اگر همه نقاشان، هنرمندان، شاعران و نویسندگان بخواهند چهره زیبای قهرمانی آنان را ترسیم کنند، نمی‌توانند. حماسه انسان‌ساز عاشواری حسینی میدان گسترده‌ای است که تا پایان تاریخ،

چهره‌های تابناک قهرمانان صالح در آن می‌درخشید و به امت‌ها روح حرکت به سوی کمال و درک سعادت را می‌بخشید؛ قهرمانانی از متن مردم با ویژگی شناخت و آگاهی نسبت به حجت عصر خود، وفا و نیکوکاری، ایثار و تعهد، فداکاری و شجاعت و بالاخره با ویژگی فنای فی‌الله و قطع علاقه از همه تعلقات و وابستگی‌ها.

حماسه حسینی مانند سنگی بود که در پهنه اقیانوس بزرگی فرودآید و دوایی از موج در محیط خود ایجاد کند، آن‌گاه بر وسعت دایره‌ها افزوده شود تا به کرانه‌های دریا برسد، با این تفاوت که هر اندازه دوایر موج آب گسترش یابد، نامحسوس‌تر می‌گردد؛ اما نهضت حسینی به هر میزان که بر گستردگی‌اش افزوده می‌شود، روشن‌تر و نورانی‌تر می‌گردد. لذا به دنبال این گسترش، هر محرم به‌همراه خود ندای «هل من ناصر ینصرنی» و «هل من معین یعیننی» حسین علیه السلام را با طنینی رساتر به ارمغان می‌آورد.

نخستین گام در مواجهه با مکتب عاشورا و قرارگرفتن در صف عاشوراییان، کسب معرفت خالصانه نسبت به حرکت امام علیه السلام است که برای تحقق آن در مکتب تشیع، فلسفه عزاداری‌ها، گریه‌ها، مقتل خواندها، و بالاخره سنت اصیل سوگواری ترسیم شده است. در میان جوامع روایی، روایات کثیری مردم را به تجدید خاطره عاشورائیان تشویق می‌کند. مرحوم علامه امینی می‌گوید: «امام باقر علیه السلام (و امام صادق علیه السلام) خطاب به فرزندش وصیت می‌کند: از مال من مقداری برای نوحه‌سرایان وقف کن تا ده سال در منی هنگامی که حاجیان جمعند، نوحه‌سرایان کنند».

در گفتار مذکور روشن است که تعیین محل و وقت نوحه خوانی، گواهی است بر این که هدف امام علیه السلام آن است که نام و خصوصیات و جهات مربوط به امامت، به وسیله نوحه سرایان به گوش مسلمانان برسد و آنان را متوجه فرهنگ اهل بیت عصمت نماید. ابوعمار ه گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: «یا ابا عماره، انشدنی فی الحسین بن علی»؛ یعنی ای ابا عماره! در رثای حسین بن علی برای من شعر بخوان. من برای آن حضرت اشعاری خواندم و امام علیه السلام گریه کردند. مجدداً اشعاری خواندم و آن حضرت گریستند. ابوعمار ه گوید: به خدا قسم مدت زیادی به این کار مشغول بودم و امام صادق علیه السلام همواره می گریست، به طوری که من صدای گریه را از خانه آن حضرت شنیدم.

حماسه کربلا بی تردید شورانگیزترین واقعه تاریخ اسلام طی بیش از چهارده قرن حیات این دین میهن است که تا فراسوی تاریخ نیز تأییده است. حماسه کربلا یک نبرد و رزم سنتی، یک کشتار متداول و منتج از یک جنگ نابرابر یا متنی بر کتاب تاریخ نیست؛ واقعه کربلا بارش خون از عرش کبریایی برای تطهیر و رویش تناورترین درخت باور و ایمان الهی است. واقعه کربلا اثبات پویایی و بالندگی بشر و منشأ الهی بودن انسان است.

پژوهش در تاریخ زندگی امام حسین علیه السلام و واقعه کربلا، تحقیقی خارج از حیطه های متداول میلاد، زیست و مرگ و یادکر عوامل و دلایل نبرد و ادوات و جنگ افزارها است.

پژوهشگر باید، با بینشی و رای تفکر مادی، به درون قلب ها راه یابد و زوایای اندیشه گروندگان به حسین علیه السلام را بکاود تا به درک واقعی از

حماسه کربلا فائق شود. محقق باید هر قطره اشک دل سوختگان کربلا را در آزمایشگاه معنویت به تجزیه پردازد و ناله‌های پرسوز و گداز عاشقان حسین را پس از قریب به چهارده قرن که از واقعه کربلا می‌گذرد حس و لمس کند. درک و شناخت همه این عوامل معنوی، کاری دشوار و گاه غیرممکن می‌نماید. در عصر کنونی که بشر به پیشرفته‌ترین وسایل تحقیق و اندوخته‌ای گران از دانش‌های مختلف مجهز است، از درک ماهیت انقلاب اسلامی که بازتابی از حماسه امام حسین علیه السلام است در مانده گردیده، پس چگونه می‌تواند با نقب زدن به پانزده قرن گذشته، به رمز عظمت و جاودانگی امام حسین علیه السلام با وسایل و ادوات مادی پی ببرد.

امروز تصور شب پرستان بر این است که می‌توانند یاد حسین علیه السلام را به فراموشی بکشند. مستکبران شب پرست در دل سیاه شب به حساب‌گری پرداختند و با کوته‌بینی خود تصور کردند که امروز روز پیروزی آنان است، اما زهی خیال باطل! که صبح پیروزی خون بر شمشیر فرار سیده است. امروز پیروان حسین علیه السلام را در کربلای لبنان و فلسطین به توپ بسته‌اند؛ دیروز دست جنایت‌کار استکبار از آستین یزید زمان برآمد و خون فرزندان راستین حسین علیه السلام را بر زمین ریخت و رقاصان غرب را در غروب عاشورا به جشن و پایکوبی در بغداد و کوفه و بصره و جای جای مسیر اسرای کربلا واداشت؛ اما تاریخ کربلا گواه است که خون بر شمشیر پیروز خواهد شد. یکی از شنیدنی‌ترین و در عین حال، تلخ‌ترین بخش‌های تاریخ اسلام، حماسه عاشورا است. وقایع این روز بزرگ، از جنبه‌های متعددی در خور بررسی و تأمل

است. ما نیز به قدر بضاعت اندک و از سر دلدادگی و تعلق خاطر، به بررسی گوشه‌هایی از این حماسه بزرگ از منظری جامعه‌شناسانه پرداخته‌ایم. «عاشورا، شکوه عزت و افتخار» گام کوچکی است در راه گسترش فرهنگ دینی و ابراز ارادتی است خالصانه به آستان مقدس حضرت اباعبدالله علیه السلام و شهیدان جاوید کربلا. امید آن که این عشق به اباعبدالله الحسین علیه السلام را با خردمندی، معرفت و بصیرت همراه سازیم.

ان شاء الله

